

POSTANOWIENIE **składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego**

Dnia 24 lutego 2006 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

Prezes SN Tadeusz Ereciński (przewodniczący)
SSN Mirosław Bączyk (sprawozdawca)
SSN Jan Górowski
SSN Marian Kocon
SSN Krzysztof Pietrzykowski
SSN Zbigniew Strus
SSN Dariusz Zawistowski

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 24 lutego 2006 r.,
przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Piotra Wiśniewskiego,
na skutek zagadnienia prawnego przedstawionego
przez Rzecznika Ubezpieczonych
we wniosku z dnia 5 sierpnia 2005 r., RU/222/05/EK,:

„Czy należności zasądzone na podstawie art. 46 § 1, 2, art. 47 § 3 oraz art. 49 § 1 k.k. w zw. z art. 39 pkt 5, 6, 7 k.k. od posiadacza pojazdu mechanicznego bądź kierującego pojazdem podlegają zaspokojeniu przez zakład ubezpieczeń na podstawie umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych ?”

odmawia podjęcia uchwały.

Uzasadnienie

1. Na wstępie pojawia się kwestia, czy de lege lata istnieją odpowiednie podstawy prawne do podjęcia przez Sąd Najwyższy uchwały w związku z zagadnieniem prawnym przedstawionym przez Rzecznika Ubezpieczonych. Nie obowiązuje już bowiem art. 28 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o nadzorze ubezpieczeniowym i emerytalnym oraz Rzeczniku Ubezpieczonych (Dz. U Nr 124, poz. 1153, cyt. dalej jako „ustawa z dnia 22 maja 2003 r.”). Został on uchylony przepisem art. 3 ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o działalności ubezpieczeniowej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 143. poz.1204) z dniem 17 sierpnia 2005 r. (art. 7 tej ustawy, cyt. dalej jako „ustawa z dnia 8 lipca 2005 r.”).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że przepisy upoważniające określone w ustawie podmioty do wystąpienia do Sądu Najwyższego z wnioskiem o podjęcie uchwały, przesłanki tego wniosku oraz sposób postępowania Sądu Najwyższego, wywołanego wnioskiem, mają charakter przepisów proceduralnych. Stanowisko takie znalazło się przede wszystkim w uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 stycznia 2003 r., III UZP 10/02 (Wokanda 2003, z. 12, s. 29) i w uzasadnieniu postanowienia z dnia 22 września 2004 r. III CZP 25/05 (OSNC 2005, poz. 7/8, poz.148, s. 205). W tym drugim postanowieniu ponadto uznano, że art. 28 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. stanowi *lex specialis* w stosunku do art. 60 § 1 i 2 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. Nr 24, poz. 2052 ze zm. cyt. dalej jako „ustawa o SN”). Jeżeli zatem w ustawie z dnia 8 lipca 2005 r. nie przewidziano przepisów intertemporalnych, uchylenie art. 28 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. nastąpiło za skutkiem natychmiastowym (por. art. XV ust.1 przepisów wprowadzających kodeks postępowania cywilnego). Oznacza to utratę przez Rzecznika Ubezpieczonych z dniem 17 sierpnia 2005 r. w sposób definitywny legitymacji do występowania z wnioskiem o rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego oraz popierania tego wniosku, nawet jeżeli wniosek został złożony przez Rzecznika w okresie obowiązywania art. 28 ustawy z dnia 22 maja 2003 r.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego rozważano prawne konsekwencje uchylenia przepisu art. 28 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. w zakresie uprawnienia Rzecznika Ubezpieczonych do występowania do Sądu Najwyższego o podjęcie uchwały mającej na celu wyjaśnienie przepisów prawnych budzących wątpliwości w praktyce zakładów ubezpieczeń. W postanowieniach z dnia 12 stycznia 2006 r., III CZP 76/05 (nieopubl.) i z dnia 24 lutego 2006 r., III CZP 91/05 (nieopubl.) przyjęto, że po uchyleniu art. 28 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. Rzecznik Ubezpieczonych utracił wspomniane uprawnienie.

Można rozważyć, czy art. 60 § 2 ustawy o SN nie mógłby stanowić de lege lata odpowiedniej podstawy prawnej rozpoznania wniosku Rzecznika Ubezpieczonych. Wniosek taki musiałby jednak wyraźnie powoływać się na art. 60 ust. 2 ustawy o SN oraz wykazywać przesłanki wniosku sformułowane w tym przepisie, tj. rozbieżności w wykładni prawa ujawniające się w orzecznictwie Sądów powszechnych, sądów wojskowych lub Sądu Najwyższego. Tymczasem Rzecznik przedstawił wniosek na podstawie art. 28 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. i w ogóle – bezpośrednio lub pośrednio - nie odwoływał się do art. 60 ust.2 ustawy o SN. W obszernym uzasadnieniu wniosku starał się natomiast umotywić to, że stosowanie środków karnych, wskazanych w pytaniu, „wywołało rozbieżne stanowiska” w praktyce zakładów ubezpieczeniowych odnośnie do możliwości zaspakajania przez ubezpieczycieli - w ramach obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów - majątkowych środków karnych orzekanych w wyroku karnym.

2. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego nie rozstrzygano wprost zagadnienia prawnego sformułowanego w pytaniu prawnym Rzecznika Ubezpieczonych. Analizowano natomiast problem dopuszczalności stosowania środków karnych przewidzianych w art. 46 k.k. (obowiązku naprawienia szkody i nawiązki na rzecz pokrzywdzonego) wobec sprawcy przestępstwa, którego wiązała z zakładem ubezpieczeń umowa ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkodę powstałą z związku z ruchem pojazdów mechanicznych. W uchwale z dnia 20 czerwca 2000 r. (I KZP 5/2000, OSNK 2000, z. 7/8, poz. 5) stwierdzono, że korzystanie przez sprawcę przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji z ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów

mechanicznych nie wyłącza orzeczenia naprawienia szkody lub nawiązki w wyroku karnym (art. 46 § 1 i 2 k.k.). W ten sposób podkreślono prawną autonomiczność wspomnianych środków karnych wobec umowy ubezpieczenia OC. W pewnym sensie do zagadnienia przedstawionego przez Rzecznika odnosić się może rozstrzygnięcie zawarte w wyroku z dnia 13 maja 2005 r. (I CK 706/04, nieopubl.). Z uzasadnienia tego wyroku wynika to, że powód (sprawca wypadku komunikacyjnego) wystąpił wobec ubezpieczyciela z żądaniem zwolnienia go z długu wynikającego z wyroku karnego, orzekającego wobec niego obowiązek naprawienia szkody na podstawie art. 46 k.k. Sąd Najwyższy uznał, że powodowi (skazanemu) nie przysługuje tak sformułowane roszczenie, ponieważ powód zmierzał w istocie do uwolnienia się od obowiązku naprawienia szkody, nałożonego na niego wyrokiem karnym.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił podjęcia uchwały rozstrzygającej przedstawione zagadnienia prawne (art. 60 § 1 ustawy SN).